

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2025-08-12

Diarienummer:
KSN-2024-00321

Handläggare:
Andreas Falk

Svar på motion om en trygghetsoffensiv för näringslivet från Therez Almerfors och Sofia Andersson (M)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Therez Almerfors (M) och Sofia Andersson (M) föreslår i en motion väckt 16 januari 2024

- att Uppsala kommun förbereder för en lokal kameraoffensiv,
- att uppdra till KLK att tillsammans med lokala näringsidkare och fastighetsägare besluta om var ökad belysning ska sättas upp i centrala Uppsala och i industriområden,
- att Uppsala kommun ökar närvaron av väktare i centrala Uppsala under nattetid, samt
- att Uppsala kommun utökar resurserna till renhållning och åtgärder vid skadegörelse.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret i samverkan med stadsbyggnadsförvaltningen.

Föredragning

Att införa fler bevakningskameror i syfte att öka tryggheten är en åtgärd som, i kombination med andra åtgärder, har visat sig vara effektiv för näringsidkare och samhället i stort. Med hänsyn till ovanstående är det dock viktigt att resurssätta en eventuell kameraoffensiv tidigt. För att göra de intresseavvägningar och undersökningar av andra åtgärder som lagen stipulerar krävs såväl juridisk som analytisk och brottspreventiv kompetens samt samordning mellan dessa.

I utredningen Kamerabevakning i offentlig verksamhet – lättnader och utökade möjligheter (SOU 2024:27) föreslås flera åtgärder för att underlätta användandet av kamerabevakning för kommuner, regioner och andra än myndigheter som utför en uppgift av allmänt intresse. I utredningens uppdrag har även ingått att se över utformningen av den lagstadgade intresseavvägningen för att den bättre ska svara mot behovet av att kamerabevaka i syfte att bekämpa brott och upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

I utredningen föreslås att tillståndskravet i kamerabevakningslagen (2018:1200) tas bort den 1 juli 2025. Om tillståndskravet tas bort innebär det att processen med att sätta upp kameror kan gå snabbare för Uppsala kommun som tidigare behövt ansöka om tillstånd. Det betyder dock inte att övriga regler för kamerabevakning slutar gälla. Alla aktörer som vill sätta upp en kamera som filmar människor behöver fortfarande bedöma om bevakningen är förenlig med reglerna i kamerabevakningslagen och dataskyddsförordningen, GDPR. Kravet på att undersöka om andra åtgärder kan vara tillräckliga för att skapa trygghet och säkerhet gäller fortsatt, och kriterierna för intresseavvägningen föreslås vara desamma som i nu gällande lagstiftning. Denna bedömning utförs av kommunen, bedömningen ska göras innan kamerabevakningen påbörjas eller om bevakningen eller förhållandena på den plats som bevakas ändras på ett betydande sätt. Det är således en processmässig förenkling av förfarandet med kamerabevakning, inte lättare villkorsmässigt.

I Uppsala kommuns fördjupande lägesbild (Lägesbild och åtgärdsplan enligt Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete, KSN-2024-01507) redogörs det för Svenskt näringslivs undersökning av företagsklimatet samt för den återkoppling kommunen får från näringslivet under sina organiserade företagsbesök. Av den självrapporterade brottsutsattheten i Svenskt näringslivs undersökning utgör stöld och skadegörelse de största andelarna. Under 2023 lyftes trygghet som en särskild punkt vid 5 procent av de 101 organiserade företagsbesöken. Det har inte gått att se någon särskild koppling vare sig geografiskt eller till någon specifik bransch. De händelser som företagen lyfter som otrygghetsskapande är bland annat hot mot chaufförer på byggarbetsplatser, stölder, prostitution, bedrägerier, digital utpressning, gängkriminalitet och narkotika inom krogbranschen.

Uppsala kommun samverkar idag med näringslivet i frågor om brott och otrygghet genom flera olika forum, bland annat platssamverkansföreningar i Gränby, Gottsunda och Boländerna. Det finns också samverkansytor för företagen i City genom forumen Citysamverkan och Affärs- och medborgarplats (AMP). Därtill anordnas olika mötesytor så som företagsföreningsträffar och trygghetsträffar. Vidare är näringslivet representerade i arbetet med Effektiv Samordning för Trygghet (EST) samt det lokala brottsförebyggande råd som kommunen samordnar. Näringslivsrådet kommer också inkluderas i arbetet med att identifiera otrygga områden utanför city. Frågor om belysningsåtgärder hanteras inom ramen för det pågående arbetet i de upparbetade samarbetsformerna.

Uppsala kommun har gjort en utvärdering av verksamheten med de kommunala ordningsvakterna och EST-väktarna. Av rapporten De kommunala ordningsvakterna – effekter, uppdrag och organisationsform (KSN-2021-00621) framgår att viss statistik tyder på att tryggheten har ökat och ordningsstörningar har minskat på platser där ordningsvakterna ökat sin närvaro. Ordningsvakter är också den mest efterfrågade åtgärden för ett tryggare Resecentrum enligt kommunens invånare i den medborgardialog som genomfördes under hösten 2023. Skillnaden mellan ordningsvakt och väktare kan, mycket kortfattat, sägas utgöras av att en väktare har samma befogenheter som vem som helst i samhället. De får göra envarsgripanden men har inga andra befogenheter likt en ordningsvakt eller polis. Till skillnad från ordningsvakter får dock väktare arbeta överallt, de är inte begränsade till en särskild plats och behöver inte tillstånd för att arbeta i olika områden. I dagsläget avvänder sig Uppsala kommun främst av väktare i det trygghetsskapande arbetet inom ramen för EST-arbetet och ordningsvakter i city för att motverka ordningsstörningar, våld i offentlig miljö och stölder.

I samband med utvärderingen gjordes en utredning av vilken organisationsform som är mest lämplig för den här verksamheten. Kommunstyrelsen har den 11 juni 2024 fattat beslut om att kommunen ska göra en fördjupad utredning och ta fram en plan för att se över möjligheten att tillhandahålla väktare och ordningsvakter i egen regi i stället för att upphandla den. Kommunens alla bevakningstjänster, såväl ordningsvakter som väktare, upphandlas i dag av extern leverantör.

Utifrån ovanstående är det i dagsläget svårt att hävda att ökad närvaro av väktare i city under nattetid är en resurseffektiv åtgärd. Budget- och utfallsmässigt är det möjligt att andra åtgärder ger högre effekt och arbetet med att optimera åtgärder på området sker löpande.

En god renhållning, ökad trivsel och minskad skadegörelse är åtgärder som över tid visat sig ha effekt i det trygghetsskapande arbetet. Krossade glas vid inbrott eller skadegörelse är en del av ett större renhållningsproblem.

Uppsala kommun växer med större och fler områden som ska hanteras renhållningsmässigt. De offentliga toaletterna utsätts kontinuerligt för allvarlig skadegörelse och nedskräpning. Ofta noteras osanitära spår av människor som nattetid uppehållit sig på platser så som parkeringsgarage, gångtunnlar och liknade vilket inverkar menligt på den allmänna miljön i city. Vid service- och städtillfällena krävs många gånger sanering, reparationer, avhysning och i vissa fall polisanmälan.

Renhållningsenheten ser problem med övergivna båtar som tas i anspråk av hemlösa missbrukare, felparkerade och stulna cyklar är ett återkommande problem. Även sopkärl utsätts för skadegörelse.

För att kunna upprätthålla en god standard vad gäller renhållning och förebyggande av skadegörelse i Uppsala kommun behövs således flera olika områden prioriteras samtidigt. Ansvarig nämnd arbetar löpande med denna sorts prioriteringar inom av kommunfullmäktige fastställda budgetramar.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 12 augusti 2025
- Bilaga, Motion om trygghetsfunktion från Therez Almerfors och Sofia Andersson (M)

Kommunledningskontoret

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Motion om en trygghetsoffensiv för näringslivet

Otryggheten och den ökade brottsligheten berör hela vår kommun, från medborgare till företagare. Det är en dystur utveckling som måste brytas.

Idag utsätts butiker och näringsidkare i Uppsala för stölder både mitt på ljusa dagen och nattetid och nu senast bränder mot företagslokaler och bilar på natten. Flera av stölderna eller snatterierna anmäls inte till Polisen eftersom företagarna känner att det inte tjänar något till.

Enligt Svenskt Näringslivs rapport "Brottslighetens kostnader 2023" har 45% av företagarna i Uppsala utsatts för brott under det senaste året. Inte nog med att skadan är skedd, det kan påverka försäkringspremier, vilket är ytterligare ett slag mot någon som redan utsatts för brott.

Tidigare i år tillsatte regeringen en snabbutredning för att kommuner och regioner ska få slopat tillståndskrav för kamerabevakning. Uppdraget ska redovisas i april 2024 och förhoppningsvis kommer en lagändring snart därefter. Inför att ett sådant beslut genomförs bör Uppsala kommun stå redo att sätta upp kameror. En utökad kamerabevakning kan hjälpa Polisen lösa fler brott samtidigt som det kan bidra som en avskräckande faktor.

För att minska otryggheten och förebygga att kriminella väljer att slå sönder butiksfönster behövs det bättre och mer belysning i centrala Uppsala och i industriområden. Det skulle kunna handla om permanent upplysning eller rörelsebaserad upplysning.

Genom ökad synlighet av poliser och väktare kan fler brott stoppas och avvärras. Idag patrullerar väktare i city under dag- och kvällstid, dock inte under nattetid alla dagar. Genom att utöka uppdraget för ordningsvakterna kan polisnärvaron kompletteras och tryggheten öka.

Vid inbrott och stölder i butikslokaler används emellanåt trasiga gatustenar till att slå sönder fönster, för att undvika detta och andra olyckor bör kommunen snabbare hantera sådana situationer och prioritera dessa åtgärder. Dessutom bidrar renhållning och klottersanering i allmänhet till tryggare miljöer.

Flera av stölderna och andra brott gentemot företag kan kopplas till gängkriminalitet, genom att gripa fler av de som begår dessa brott kan gängens tillgångar strypas samtidigt som kriminella försvinner från våra gator.

I syfte att öka tryggheten för näringslivet yrkar vi:

- att** Uppsala kommun förbereder för en lokal kameraoffensiv,
- att** uppdra till KLK att tillsammans med lokala näringsidkare och fastighetsägare besluta om var ökad belysning ska sättas upp i centrala Uppsala och i industriområden,
- att** Uppsala kommun utökar närvaron av väktare i centrala Uppsala under nattetid, samt,
- att** Uppsala kommun utökar resurserna till renhållning och åtgärder vid skadegörelse.

Therez Almerfors (M)

Sofia Andersson (M)

2024-01-16

